

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. *Κατ' Εξ. I, 14/1970*

Α!
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΞΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

15-10-1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Έξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) *Άνω Ζώδια, γ'*
(παλαιότερον όνομα :), Έπαρχίας *Πελοποννησίου*
Νομού
2. Όνοματεπώνυμον του έξετάσαντος και συμπληρώσαντος
Α. Χ. Ρουσσινίδης επάγγελμα *λαογράφος*
Ταχυδρομική διεύθυνσις *Τ. Κ. 1436, Πειραιώς κ, Ρ. Π. 20*
Πόσα έτη διαμένει εις τον έξεταζόμενον τόπον
3. Από ποία πρόσωπα κατεγράφησαν αί παρατιθέμεναι πληροφορίαί :
α) όνομα και επώνυμον *Χ. Παράραγπος Νεφράσιου*

ήλικία *86* γραμματικά γνώσεις *Ρηγοποιίας*
..... τόπος καταγωγής *Ζώδια*

β) *Α. Μπαλας* *Α. Μικρός* *48 ετών* *Παλαιών Ζώδια*

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποία άγροτικά περριοχά προωρίζοντο διά σποράν και ποία διά βοσκήν ποιμνίων ; *Τά ματά μήκ. άγρανάσιασιν*
επιμελεσασιν δια έδυσήν ποικίών
"Υπήρχον αύται χωριστά ή ένηλλάσσοντο κατά χρονικά διαστήματα ; *Άνηλλάσσοντο δια έδυσήν ποικίών*
- 2) Είς ποίους άνήκον ώς ιδιοκτησίαί ; α) είς φυσικά πρόσωπα, δηλ. είς τούς χωρικούς· β) είς γαιοκτήμονας ("Ελληνας ή ξένους, ώς π.χ. Τούρκους)· γ) είς Κοινότητα· δ) είς μονάς κλπ.
Άνήκον είς άπορριματά γαιοκτήμονασιν και είς
είς γαιοκτήμονα
- 3) Ό πατήρ διατηρεί την περιουσίαν του συγκεντρωμένην και μετά του γάμου των τέκνων του, διανεμομένης ύπ' αύτών μετά τον θάνατόν του ; *Ο πατήρ διατηρεί μερα μήκ. Μαρτυρίασιν*
μετά δόνασιν διανεμεί είς έξαισάσιν
κου.

δ'. 1) Πώς έλιπαινόντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκήν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικήν (με καυσίν: α) τῆς καλαμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...

... *μηδὲ, γμαίνηκ. μισοπρακ. βοειδκ. αιαί. αἰγοπρο...*
... βωκον... αιαί. μαζηθικ...

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... *Τὸ... 1930.*

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... *Τὸ... 1930.*

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιοῦτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκευάσθη τὸ ἄροτρον αὐτὸ ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ... *μηχανοφάκ. αἰφάκ. φράφάκ...*
... εἰδηγοκκ. αἰφ. κα. φρωερισκ...

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτροῦ μετὰ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. <i>δ. ε. ρ. δ. κ.</i>	4. <i>νιν</i>	7. <i>βουρά</i>	10. <i>κοριακίδκια</i>
2. <i>δ. ῥωπαι</i>	5. <i>φ. κ. ε. ρ. *</i>
<i>(φασόντις)</i>	8. <i>ἔ. κ. ῥωπαι</i>	
3. <i>μ. ο. δ. ῥωπαι</i>	6. <i>σ. π. ἄ. θ. η.</i>	9. <i>ἀ. κ. ῥ. ῥ. ῥ. κ.</i>	

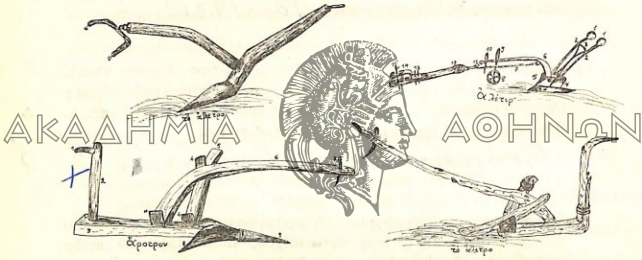
2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρῆσει); ... *Τὸ... 1940.*
 3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... *Τὸ... 1925.*

* *ῥ. δ. ε. κ. φ. ῥωπαι*

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) .. Τά. 1950...
 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ .. Τά. 1948.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκευάζει (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον 1. Γεωργίος Μπαμκουζας κ. αὐτ. 2. Λευγγίης... Μπαμκουζας... κ. αὐτ. 2. Τά. 1950.....

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον(1) καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. ὄξυς	2. ἄροτρον	3. πλάγιον	4. σπαθὴ	5. ...	6. βουρὴ + ἀμφιά	7. μορωνίδικια	8. φηστρά (μασσόνια)	9. ...	10. ...	11. ...	12. ...	13. ...	14. ...	15. ...

(1) Ἐάν εἶναι δυνατὸν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν άνωτέρω άριθμισμόν).

4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου άρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τήν άροτρίασιν ὄλων τῶν ειδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφῆσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τήν χρήσιν ἐκάστου.

1... 4... Παλαιαίου ὄρα (αἰθρῶν ὕνι) διὰ Παιδείαν
 γῆν... 2... Τὸ... Μακροκράκι... διὰ... Ζωρῶν... γῆν
 3... 4... Χρηστέα... διὰ... ἄγρα... καὶ... Πλωρῶφια

ὕνι

5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ άρότρου; ... ἑξῶν ...

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;

ξυ... ξύρου ...

7) Ἔργαλεῖα διὰ τήν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ άρότρου (π.χ. σκεπάρι, πριόνι, άρίδι, άρνάρι, ξυλοφάι κλπ.) ...

δ.δ.ε.α.ρ.ν.κ., νυκω.ε.η.π., ε.δ.... σμι.θ.ά.ρ.ιν
δ.δ.ε.π.α.ρ.ν.ιά, ... δ.α.ρ.ου.β.έ.η.κ.... (δ.ά.κ.... ά.ρί.δα)

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ... *εἰς... ὀργώματα... ὀργώματα...*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. 1. *τὰ μασμακ. ματὰ... ἴδι*

*Τακτομαρίον. αἰαί. ὑποζοκ. αἰαία. ἴδιον. Μάρριον
 Ἰζομακ. καί. Παρομλίαν. Καζουρκά. τῶ. Ἰσινάρι
 ... καὶ. διαμαρί. ἔβ. βουναρί. αἰαί. ἡ. σπορά
 αἰαία. καί. Νασίφ. ἔβ. ἴδιον. Τακτομαρίον.*

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντῆσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

*Ἰφίκειον. μαρπαζία. τὰ. ὀργώματα. 3 φορτί
 καὶ. μισράφι.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῆ ἄσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρο-
 νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῆ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

2. ὀργώματα

4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν;

5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. *τὸ δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; ... *τὸ σιρίδιον*

*(Ἰσομύζιον) γάλλινος. αἰαία. ἴδιον. Ἰσινάρι
 ... καὶ. διαμαρί. ἔβ. βουναρί. αἰαί. ἡ. σπορά
 αἰαία. καί. Νασίφ. ἔβ. ἴδιον. Τακτομαρίον.*

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὄνι κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

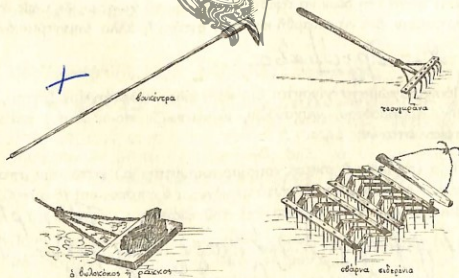
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *Με... Κορ.....*

*..αὐτὸς ναρ. Κορ... αμαρκαυτὸ βερμια...
..(..βουκεντρα)..*.....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); *Μαθινα*.....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῆ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινῶν ἐκ τούτων)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

έκάστου και παραθέσατε ίχνογράφημα ή φωτογραφίαν)

... *βιναρι, φευαρι, εκ. διωθρον.*

6) Ποια πρόσωπα βοηθουν τον ζευγολατην (ή ζευγαν)εις το δργωμα και πως καλουνται οι βοηθοι ουτοι ως και αι εργασιαι που εκτελουν

... *Μηδρη, ηπια, βι. μοχενει. αε. ζαν.*

7) Ποια χωραφια εκαλλιεργουντο (ή καλλιεργουνται) δια την σποραν οσπριων. Πως εγινετο η σπορα και η καλλιεργεια εκαστου ειδους.

... *ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝ ΑΘΗΝΩΝ*

8) Ποια χωραφια εκαλλιεργουντο (ή καλλιεργουνται) δια τροφας των ζωνων π.χ. ροβη, σανον, τριφυλλι κ.α.

... *βι. ηα. ζι. αρδι. α. ε. α. φ. α. β. η.*

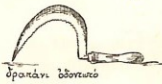
9) Πως εγινετο προ του 1920 (ή σημερον) η καλλιεργεια των γεωμηλων εσπερνοντο η εφυτευοντο εις αυλακια η πρασιες (βραγιες) και αλλως. ... *φυλ. α. α. κ. α. κ. α. ε. φ. α. α. α. α. α.*

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Έργαλεια θερισμου.

1) Με ποιον εργαλειον εθεριζοντο παλαιότερον τα δημητριακά. (Παραθέσατε το ονομα και ίχνογράφημα ή φωτογραφίαν αυτου.)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) ε... *Με' δρεπάνι.*
αμφιγὰν. προδιδωκ. φε' μαχρ' φκιν.
... αὐτῶν... εὐδιδωκῶν... ἀφ' ἡμερῶν... ἀφ' ἡμερῶν
... ἀφ' ἡμερῶν... ἀφ' ἡμερῶν... ἀφ' ἡμερῶν
... ἀφ' ἡμερῶν... ἀφ' ἡμερῶν... ἀφ' ἡμερῶν

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε* ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσεσ) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).....

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ εργαλείου ἦτο ὀμαλή ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

... ὀμαλή.

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

... ὀμαλή.

5) Ποίος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά εργαλεία (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) *τὰ... αὐτοὶ οὐκ ἔχοντες... ἐξ... οὐκ ἔχοντες*

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσης καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) *Ναι... ἐκρίζωσιν... ὄχι... ἔχοντες... ἐκρίζωσιν... αὐτοὶ οὐκ ἔχοντες*

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἔθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. *1.0.5.κ. 2.1.0. κ.α. 3.0.0. κ.α. 4.0.0. κ.α.*

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσιν) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). *Ἐκρίζωσιν*

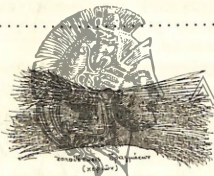
3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουσι ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραχμῆς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰς ἀποθέτουσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; *3-4... 5.0.0. κ.α. = 1... 2.0.0. κ.α. 4-5... 5.0.0. κ.α. = 1... 2.0.0. κ.α.*

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστὰ ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) *Ναι... γυναῖκες... ὁμοῦ καὶ ἕδικοι/οὶ... 2.0.0. κ.α. 2.0.0. κ.α. 2.0.0. κ.α. 2.0.0. κ.α.*

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελουοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

... Μὲ... δ.σ.φ.α.μ.ο.ι. ἀπὸ... β.ο.υ. δ.λ.α.κ.υ.ε.δ...
 ... κ.ο.υ.ε. ἰ.δ.ι.ο.υ.ε. ... τ.ο. β.δ.σ.κ.α.κ. γ.υ.κ.λ.ι.μ.ε.φ.
 ... δ.φ.ο.δ. α.χ.α.ν.ά.μ.ι.φ.ο.ι. ... θ.η.ί. π.ι.μ. ... δ.ε.γ.ε.μ.ι.ῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρῶνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρῶνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο;.....

... 20, 30 δ.σ.φ.α.μ.ο.ι. κ.α.ί.μ.α.ο.ι. κ.ι.ῶν.....
 ... ν.ε.μ.ω.κ.ι.ῶν.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. *Καὶ... 24...*
...φεβρουάριον...

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.

Δι' ἀρότρον

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.).

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας)

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας)

.....

.....

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλώνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

... Συλλογικὰ κρῶν. οὐκ εἶναι. Ἄδ. ἐξῶν. ...

.....

.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλώνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται : θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως;

... 100. ἑξῶν. κρῶν. ἀλῶν. ...

... κρῶν. σωρόν. ...

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνεκάθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλώνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι;

.....

... Μα. κρῶν. ...

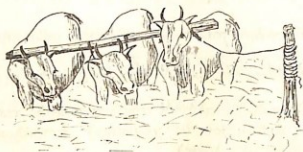
.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

... κρῶν. κρῶν. ...

.....

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

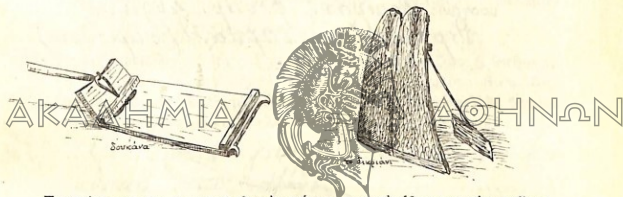
11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσης ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυραποποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερειμένου ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωῦντος ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στη γερὰς, στρούλουρας, δοικάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου εξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνόστυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειῆς, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειῆς περὶ τὸν λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζῶων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

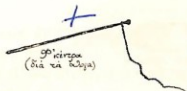
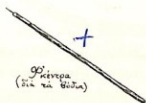

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνη, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἐπὶ ποῦ τὸ ἐπισημασθέν παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) Ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζῶων ζευγνυομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

Με... δουκάννα... δικριάνη... καὶ κουκκιά,
 Με... μαργαρίτα... ἠνοδία... ἢ δουκάννα
 Με... πορ... γυρο... ἠνο... ζυγία... ἢ δουκάννα
 Με... δουκάννα... ἢ... δουκάννα.....

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

..... 2-10 μαλακῆς, ζέροντο

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν; (Ἐν Κρήτῃ: μάλαμα)

..... τὸ μάλαμα

- 17) Ποῖοι ἀλωνίζουν: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταί (Ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, κάλυμμοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωγιάτες), οἱ ὁποῖοι εἶχον βοδία ἢ ἄλογα καὶ ἀνελαμβάνον τὸν ἀλωνισμόν

..... ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς ἢ ζῶα καὶ ἰδικὰ του

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

..... ὁ κόπανος ἦσαν δοξίμα... ὀμοπαυῖμα... πὸ κλιμινον (ἀφειδῖδ)

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του;

..... ἤλεγτο πὸ μουκάνικ... εἶχε 1/2 πῆμος

20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

... εἰς αὐλήν αὐτοῦ.....

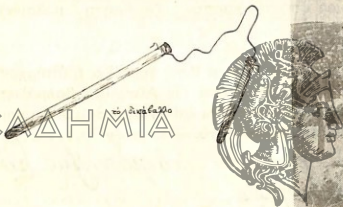
κόπανος εὐρογγυλός

ξύλο κοπανιστὸν διὰ τὸ κοπάνισμα μικρῶν αἰσρῶν δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

τοῦ ἀριστοτέλους

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν;

... εἰς αὐλήν αὐτοῦ.....

21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

... *Ἐπίγνησις*.....

2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

... *ἤσ' ἰστροβάκιον*.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἀνδρῶν, γυναικῶν· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

... *Ὀί... ἀνδρῶν... Ὀ.π.π.π.ε... ἀγγηγο. βασι. δ. σ. ι. α...*.....

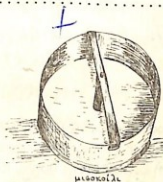
4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

... *Τὰ μόντηρα*.....

5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; ('Εν

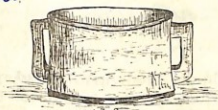
χωρητικότητά του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).

Τῶν... *δαμαρίαν*
εἰς... πῆκ... Ἀγγλικὴν... αὐ. β. ρ. ν. κ. ...

μισσοκίλι

εἰσιπόδια

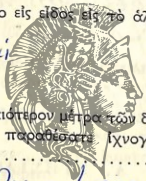

κουπελι

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο, *δ'π*
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, *ναι*
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σημειώσατε τὰ ἐν χρῆσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

2... εἰσιπόδια = 1 μισοφό...

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας)

εἰς... ἀλωνιῶν... ἀγροθυμῶν... ἰσο... δέντρον... ἀλωνιῶν... κού... δέντρον... ἀγροθυμῶν... ῥοβῶν

4) Τὸ ἀχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εις την υπαιθρον ; *Εις ανυρωνα η ηλιακ...*
... εως... οριστα... και...

5) Πως εγινετο (η γινεται) η διαλογη του σπορου. Κατα την διαρκειαν του θερισμου απο τους καλυτερουσ σταχυς η μετα το αλωμισμα ; ...

Δια... προσκυλισμακ... ημιν... εδω...
... καδ... εδω...

6) Μηπως οπου γινεται η διαλογη του σπορου προ του θερισμου κατασκευαζεται τότε η μετα τον θερισμον πλεγμα (πλεκτη) εκ σταχυων, το οποιον αναρταται εις το εικονοστασιον η οπισθεν της θυρας κλπ ; ..

Τα... ανηρ... εως... εδω... και...
... διαμ... και...

Πως λεγεται η πλεκτη αυτη ; Ποιον το σχημα της που φυλασσεται προς πριον σκοπον και επι ποσον χρονον ; ...

Το... για... εως... και...
... εως...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατα ποιας ημερας του ετους λαμβανει χωραν κατ' εθιμον εις τον τοπον σας αναμμα φωτιαδ εις το υπαιθρον. (Π.χ. παραμονη Χριστουγεννων, εσπερας 23 Ιουλιου (Κληδονου), Αποκριεσ, πρωτη Μαρτιου, Πασχα (καψιμο του Ιουδα), εσπερας της 31 Αυγουστου κλπ.)

Κατα... ημερα... εως... και...
... εσπερας... 23^{ης} Ιουλιου (πρ. εδω...)

Εις ποιας ημερας, ποιαν ωραν και εις ποιον μεροσ ; ...

ε.η... φωτια... καδ... ημερα... εδω...
... εσπερας... 23^{ης} Ιουλιου... εδω...
... ημερα... εδω... εδω...
... εδω... εδω...

Διοτι εδω... εδω...

- 3) Τί καίονται εις τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) . . .

.....

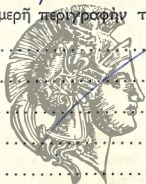
- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) . . .

καίονται τὸν Ἰούδα ἢ το φράξ Πουρα
 .3.π. γυζου . . . καίεται . . . εἴη . . . λίστ
 . . . φέρται . . . κού . . . Πάσχα . . . μέχρι . . . εἰς . . .

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

15.10.1970

Α. Χρυσουπόλης

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ